

EUGEN SIMION, LA ANIVERSARE

EMANUELA ILIE*

Ca și acum zece ani (când răspundeam invitației, întru totul onorante, de a scrie un text pentru volumul omagial *Eugen Simion 75* – apărut, într-o ediție de lux, la Editura Semne), îmi vine extrem de greu să încep și cu atât mai mult să încheș eboșa de portret a academicianului, omului de cultură, istoricului, criticului și teoreticianului literar Eugen Simion. Căci continui să resimt incapacitatea unor formule – aproape uzate, oricum clișeizate, din păcate, folosite abuziv și inconștient în atâtea croniche ale pseudocriticilor de serviciu din presa noastră culturală, grăbiți să salute, pentru un schimb profitabil de elogi, „valoarea” incontestabilă a unor confrăți meteorici – de a surprinde rolul într-adevăr esențial în cultura română al celui pe care-l sărbătorim și pe această cale...

Și totuși, nicio tentativă decentă de portret cât de cât veridic nu are cum să ignore câteva adevăruri evidente – Eugen Simion este, într-adevăr, *o figură de prim rang a criticii noastre, un porte parole de opinie și opoziție culturală* în vremuri vitreg(it)e, un *excepțional istoric și teoretician literar*, fără de care cultura română din ultimele șase decenii ar fi fost, inevitabil, mai săracă –, cum, la fel, nu poate omite faptul că Eugen Simion rămâne, iarăși din păcate, unul dintre ultimii *cărturari autentici*, pentru care erudiția exemplară și probitatea științifică, rafinamentul stilului, deschiderea teoretică și detenta inter- și pluridisciplinară sunt mai mult decât calități *sine qua non* ale discursului, fie el vorbit ori scris, devenind mărci caracteriale și chiar *modi vivendi*. Le-am intuit, la rândul meu, încă de la primele contacte livești – ca liceană și ulterior studentă la Filologia ieșeană –, ulterior mi le-am confirmat cu fiecare relectură a cărților sale, mereu detectabile, mereu surprinzătoare. Ani mai târziu, am putut asocia și omului în carne și oase trăsături știute din scris: distincția (de o naturalețe, totuși, aproape ireală), substanța și claritatea discursului (deopotrivă sobru și cald), spiritul de finețe al diagnosticului (oricât de rapid!), fidelitatea față de valorile reale (profund românești, deși de amplitudine europeană!), în sfârșit, atașamentul profund față de cei care le respectă.

---

* Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, bd. Carol I, nr. 11, Iași, România.

Spre deosebire de majoritatea colegilor mei de generație, l-am văzut – ce-i drept –, cu mult mai puține ocazii decât mi-aș fi dorit. Așa încât pot recunoaște, cu mâna pe inimă, că rămân o cititoare fidelă și pătimașă, îndatorată exclusiv cultural, a sintezelor fără egal scrise de Eugen Simion. Nu e locul să reiau, aici, lista completă, efectiv copleșitoare, a titlurilor devenite, repede și cu dreptate, titluri obligatorii până și în cea mai exigentă bibliografie a genului. Cine nu a auzit de seriile excepționale *Scriitori români de azi* (I–IV) și *Fragmente critice* (I–IV), de captivantele incursiuni prin *Proza lui Eminescu* și *Dimineața poezilor* ori de amplele exegeze monografice *Eugen Lovinescu – scepticul mântuit*, *Mircea Eliade, un spirit al amplitudinii*, *Tânărul Eugen Ionescu*, *Ion Creangă – cruzimile unui moralist jovial* sau *Cioran – o mitologie a nedesăvârșirilor*, ca să dau doar câteva exemple de rezonanță, înseamnă că nu are nicio tangență cu lumea literelor românești.

Din rațiuni care țin exclusiv de prioritățile sau mai degrabă de promisiunile mele editoriale (lucrez, deși cu supărătoare intermitențe, la un volum despre reprezentările corpului în memorialistica feminină românească), preferatele mele rămân, în continuare, *Ficțiunea jurnalului intim* (I–III) și *Genurile biograficului*, dimpreună cu pandantul lor – nu exclusiv, ci prioritar – confesiv, reprezentat de *Timpul trăirii, timpul mărturisirii. Jurnal parizian și Sfidarea retoricii. Jurnal german*. Am din ce în ce mai mult credința că ele conțin nu doar cele mai potrivite chei de înțelegere a profilului omului real, ci și cheia de boltă a întregului proiect scriptural, marca Eugen Simion. Un proiect, se știe, perfect coerent, căci articulat în întregime pe o serie de principii și direcții dintotdeauna (re)cunoscute, (re)afirmate, tranșant sau discret, în fiecare studiu critic și în majoritatea paginilor diaristice: importanța revizuirilor morale, confirmarea primatului esteticului etc. Mai mult decât atât, un proiect macroidentitar, cu o miză extrem de serioasă pentru critica și chiar pentru întreaga cultură română.

Data fiind amploarea acestei întreprinderi creatoare, reperul numeric 85, cu rotunjimea lui aspră, îmi pare a reprezenta încă un jalon temporal, între atâtea altele, menite a rostui o cale și a rotunji un destin într-un tot exemplar, de care mai avem cu toții atâtea nevoie. La mulți ani sănătoși, cu aceeași inspirație dintotdeauna, domnule academician!

EUGEN SIMION'S ANNIVERSARY

The paper consists in a very short portrait of the literary historian, critic and theoretician Eugen Simion, that reveals the importance of his major synthesis in the Romanian culture.

Keywords: *Eugen Simion, literary theoretician, scriptural project, synthesis.*